

ΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Γράφει ο Δρ Βασίλης Αδραχτάς → Τηλ: 0431262823 → mousaiostheatrelos@yahoo.com.au

Η ομορφιά θα σώσει την Ελλάδα...*

Σήμερα θα σας αποκαλύψω ένα μυστικό· ένα μυστικό που θα σας φωτίσει να ζείτε και να σκέφτεστε ελληνικά. Το μυστικό αυτό λέγεται –πολύ απλά– μορφή! Λέμε, για παράδειγμα, ότι κάτι έχει μορφή, ότι όλα τέλος πάντων έχουν κάποια μορφή. Με άλλα λόγια, το άμορφο δεν μπορούμε να το αντιληφθούμε· μπορούμε να το εννοήσουμε, αλλά όχι να το αντιληφθούμε. Επομένως, ο Έλληνας ενδιαφέρεται για τη μορφή και, μάλιστα, τη μορφή εκείνη που είναι εύμορφη, δηλαδή, ωραία μορφή. Γ' αυτό κι έφτιαξε αυτά τα αγάλματα που ξέρουμε, τη θαυμαστή του τέχνη. Παρόλα αυτά, η Ελλάδα δεν πορεύτηκε απλά από τη μορφή στο εύμορφο, αλλά πέταξε στο όλον του εύμορφου· πέταξε, για να φτιάξω μία δική μου λέξη, στο πάμμορφο. Οι Έλληνες, λοιπόν, δεν ενδιαφέρονται απλά για τη μορφή, απλά για το εύμορφο, αλλά πρωτίστως και κυρίως για το πάμμορφο.

Το να είναι κανείς μορφωμένος – κουβέντα που την ακούμε συνέχεια κι ανάθεμα αν ξέρουμε τι εννοεί- σημαίνει να έχει μορφή, να ξέρουμε τι και ποιος είναι. Να μην είναι χέλι, να μην είναι χαμαιλέοντας, να ξέρουμε ποιος είναι, τι είναι, αυτό είναι το πρώτο που σημαίνει το «έχω μόρφωση». Καταλάβατε; Μετά από αυτό έρχεται το να είναι ωραίος, να είναι εύμορφος. Ε, όταν καταφέρει να είναι στον ύπατο βαθμό όμορφος, ε τότε είναι πάμμορφος! Άλλα για να είναι κανείς πάμμορφος, μέσα του, ο οποιοσδήποτε ως άνθρωπος, ως άτομο, θα πρέπει όλες τούτες οι μορφές που μας περιβάλλουν να χαθούν, τουτέστιν, λίγο-πολύ να μην έχουν το πάνω χέρι. Αυτός είναι ο θάνατος για τον οποίο μιλάει ο Σωκράτης κι ο

Jacques Louis David, Ο Θάνατος του Σωκράτη (1787)

μαθητής του ο Πλάτωνας. Ο θάνατος (διά) της ομορφιάς! Λέει κάπου και ο (πλατωνικός) Καβάφης, πέθαιναν νέοι και ωραίοι. Ο θάνατος της ομορφιάς! Προσέξτε με, τώρα, πεθαίνει η ομορφιά; Είναι δυνατόν, άραγε, να πεθάνει η ομορφιά; Όχι, η ομορφιά δεν πεθαίνει!

Κάπου 2.250 χρόνια μετά τον Πλάτωνα θα έρθει ένας άλλος σοφός, ένας Ρούσος ονόματι Ντοστογιέφσκι. Όχι Έλληνας, Χριστιανός... μέχρι το κόκαλο... και θα πει εκείνη τη φοβερή φράση: η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο! Σαν γνήσιος μαθητής του Πλάτωνα! Αν ο Πλάτωνας το έλεγε αυτό, θα έλεγε: η ομορφιά θα σώσει την Ελλάδα... Ας εξετάσουμε, τώρα, υπό το πρίσμα των ανωτέρω τη φοβερή πλατωνική ρήση (στο διάλογο «Φαίδων»): όσοι ορθά φιλοσοφούν ζητούν να αποθάνουν! Να αποθάνουν ως προς τις μορφές που είναι απλά μορφές. Ρε παιδιά, τι είναι ένα χαρτόκουτο, τι είναι ένα τετράγωνο, τι είναι ένας κύκλος που φτιάχνω με το χέρι;... Τι είναι μπροστά στον Κύκλο, στο Τετράγωνο, στο Τρίγωνο, σε όλα τα Σχήματα, που αν τα βάλεις μαζί κι αρχίσουν να πολλαπλασιάζονται μέσα του, τότε θα μπορέσει να γίνει αληθινός γεωμέτρης. Μολαταύτα, ο γεωμέτρης του Πλάτωνα δεν κρατάει χάρακα και μοιρογνωμόνιο

γίνει έκρηξη μεγατόνων ομορφιάς; Όταν βλέπω ένα πράγμα, ένα πρόσωπο ή ένα αντικείμενο, η μορφή του με δεσμεύει. Υπάρχει, όμως, μία μορφή... και γ' αυτό κάτι είναι μορφή, χάρη σ' αυτήν ακριβώς τη μορφή... που το ξεπερνά. Αυτή είναι η μορφή που θέλει ο Πλάτωνας! Θέλει να αποδεσμευτούμε από τις αισθήσεις, όχι επειδή –όπως θα λέγαμε σήμερα– είναι... κακές, αλλά επειδή σε κρατάνε σε μία μορφή που είναι απλά μορφή. Σε κρατάνε σε μία μορφή που μπορεί να είναι εύμορφη, αλλά δεν είναι... πάμμορφη. Δεν μπορεί να είναι πανμορφή... γιατί είναι μονάχα μία. Κι ο Πλάτωνας θέλει τη μορφή που είναι μία και ταυτόχρονα... τι; Όλες μαζί! Με βάση, λοιπόν, αυτή τη λογική είναι που πρέπει κάποιος να πεθαίνει ως προς τις συνήθεις, καθημερινές, αισθητηριακές – όπως τις ονομάζουμε– μορφές και να αναζητήσει άλλες μορφές. Αν τις αναζητήσει αυτές τις μορφές κι αρχίσουν να πολλαπλασιάζονται μέσα του, τότε θα μπορέσει να γίνει αληθινός γεωμέτρης. Μολαταύτα, ο γεωμέτρης του Πλάτωνα δεν κρατάει χάρακα και μοιρογνωμόνιο

και τα συναφή. Ο γεωμέτρης του Πλάτωνα –και ο ίδιος ο Πλάτωνας ήταν ο πρώτος που ενσάρκωσε τον τύπο αυτού του γεωμέτρη– είναι εκείνος που η εσωτερικότητά του πολλαπλασιάζεται σε μορφές... χάνεται... ιλιγγά από τις μορφές... τόσο πολύ που κι αυτός στο τέλος... εκρήγνυται... από ομορφιά... πεθαίνει πλήρως. Όταν ο Σωκράτης πεθαίνει εκείνο το δείλι που ήπιε το κώνειο, πεθαίνει πάμμορφος. Και ο Φαίδωνας το λέει αυτό με τον δικό του τρόπο στον ομώνυμο διάλογο. Με έπιασε, λέει, κάτι που δεν το έχω ξαναζήσει. Ούτε λυπόμουνα, αλλά ούτε και χαιρόμουνα. Περίεργο συναίσθημα, αλλόκοτο. Αυτό μπορούμε να το ονομάσουμε –με μια γλυκιά λέξη της παράδοσής μας– χαρμολύπη. Και χαρά και λύπη μαζί. Ήταν όντως περίεργο, λέει ο Φαίδωνας, γιατί βλέπαμε έναν άνθρωπο μπροστά μας που ήταν... αλλιώς... Αυτό το αλλιώς περιμένει ο Πλάτωνας από τους ορθώς φιλοσοφούντες. Να ζήσουν αλλιώς... μέσα στον κόσμο... με τους ανθρώπους... αλλά αλλιώς. Άλλως πως! Με άλλο τρόπο. Μπορείς να βλέπεις, για παράδειγμα, μία γυναίκα και να ζεις τη γυναίκα; Μπορείς να βλέπεις, ένα φως και να ζεις το φως; Ε! Τη Γυναίκα! Το Φως! Δηλαδή, να βλέπεις το ηλιακό φως, ντάλα μεσημέρι ή το ηλιοβασίλεμα, να βλέπεις το φως, αλλά να ζεις... άλλο φως! Αυτό σημαίνει ότι έχεις πεθάνει ως προς αυτό που βλέπεις κι έχεις πάθει, θα λέγαμε, μία μετάσταση. Έχεις πάει αλλού... έχεις πάει αλλού...

* Το παρόν κείμενο αποτελεί ελαφρώς επεξεργασμένη μορφή μικρού μέρους μιας ομιλίας που έδωσα στα πλαίσια του μηνιαίου Φιλοσοφικού Συμποσίου τού Τμήματος Πλάτων Νο 4 τής ΑΧΕΠΑ ΝΝΟ.

Το Ζητούμενο: υπάρχει ή όχι Θεός;

Το πρώτο εκ των βιβλίων τού δρος Βασίλη Αδραχτά αποτελεί τη μοναδική μέχρι στιγμής μονογραφία στην ελληνική γλώσσα με θέμα τις «αποδείξεις» για την ύπαρξη του Θεού. Πέραν αυτού, διαθέτει και μία ανθρωπολογική πρωτοτυπία, υπό την έννοια ότι εξετάζει το πρόβλημα των «αποδείξεων» της ύπαρξης του Θεού περισσότερο σε σχέση με το υποκείμενο που τις διατυπώνει, τουτέστιν, τον άνθρωπο, παρά το αντικείμενο στο οποίο υποτίθεται ότι αφορούν, δηλαδή τον Θεό. Στο εν λόγω βιβλίο, μετά από μία θρησκειο-φιλοσοφική κριτική των βασικών «αποδείξεων» περί υπάρξεως του Θεού που συναντάμε στην ιστορία, ο συγγραφέας απάντα στο ερώτημα αν υπάρχει ή όχι Θεός. Η απάντησή του συναρτάται άμεσα από την απάντηση που δίνουμε σ' ένα άλλο ερώτημα: μπορούμε άραγε να ζήσουμε χωρίς Θεό και τι συνεπάγεται κάτι τέτοιο; Όσοι ενδιαφέρονται για πραγματικό προβληματισμό στα μεγάλα ζητήματα της ζωής θα βρουν το βιβλίο χρήσιμο. Αν μη τι άλλο, αξίζει να προσπαθήσουν να αναμετρήσουν με τις σελίδες του. Για παραγγελίες, επικοινωνήστε με τον συγγραφέα στα 02-91508562 και 0431262823.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΔΡΑΧΤΑΣ

ZHTOYMEMEN

Οι «αποδείξεις» περί της υπάρξεως του Θεού

«ΦΡΗΣΚΕΙΟΝΟΤΗΤΑ - ΙΕΡΑ/ΒΕΡΓΙΑΛΑ»